

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (HE 304/2022 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Reetta Honkanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Laura Terho, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Taru Peippo, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- erityisasiantuntija Otto Ruokolainen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- pääsihteeri Tuula Vasankari, Filha ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Hengityслиitto ry
- Suomen ASH ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön komission delegeoitu direktiivi (EU) 2022/2100 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/40/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen kuumennettavien tupakkatuotteita koskevien vapautusten lopettamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalaissa määriteltäisiin kuumennettavat tupakkatuotteet. Lisäksi tupakkalaissa säädettäisiin, että kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa kuumennettavaa tupakkatuotetta, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku taikka jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa. Kuumennettavista tupakkatuotteista kiellettäisiin myös suodattimet, paperit ja patruunat, jotka sisältävät tupakkaa tai nikotiinia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 23.10.2023.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetuilla tupakkalain muutoksilla pannaan täytäntöön komission direktiivi tupakkatuotedirektiivin (2014/40/EU) muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen kuumennettavien tupakkatuotteita koskevien vapautusten lopettamista (2022/2100/EU). Tupakkatuotedirektiivissä kielletään muun muassa savukkeiden ja kääretupakan tunnusomaiset maut, joita koskevat kiellot on pantu Suomessa täytäntöön tupakkalain 11 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohdassa. Tupakkatuotedirektiivissä on säädetty komissiolle toimivalta antaa delegoituja säädöksiä edellä mainittujen kieltojen laajentamiseksi muihin tupakkatuotteisiin kuin savukkeisiin ja kääretupakkaan. Lakiehdotuksella toimeenpantavassa direktiivissä makuaineiden kiellot ja rajoitukset laajennetaan kosemaan savukkeiden ja kääretupakan lisäksi myös kuumennettavia tupakkatuotteita.

Saadun selvityksen mukaan kuumennettavan tupakkatuotteen käytöstä syntyvät päästöt sisältävät terveydelle haitallisia aineita, joiden määrä tuotteissa vaihtelee. Tuotteiden erilaiset kuumennustekniikat ja ainesosat voivat lisäksi synnyttää yhdisteitä, joita savukkeista syntyvässä tupakansavussa ei ole. Tutkittua tietoa näiden tuotteiden kardiovaskulaari-, keuhko- ja syöpähaitoista on jo olemassa, ja tieto täydentyy jatkuvasti. Tieto uusien tuotteiden pitkäaikaisvaikutuksista kuitenkin täydentyy vasta vähitellen. Tunnusomaiset maut ovat tutkimusnäytön perusteella tärkeitä tekijöitä tupakkatuotteiden käytön aloittamisessa ja osin myös käytön jatkamisessa. Ehdotetut muutokset voivat osaltaan vähentää nikotiiniriippuvuuden syntymistä lapsille ja nuorille sekä vähentää aikuisten tupakoitsijoiden kiinnostusta vaihtaa esimerkiksi savukkeet kuumennettaviin tupakkatuotteisiin.

Esityksen vaikutuksia rajoittaa se, että kuumennettavia tupakkatuotteita ei tiettävästi ole vielä Suomen markkinoilla. Ehdotetuilla tupakkalain muutoksilla voidaan mahdollisesti hidastaa näiden tuotteiden tuloa Suomen markkinoille ja estää niiden houkuttelevuuden lisäämistä esimerkiksi mentolin, suklaan tai vaniljan kaltaisilla makuaineilla.

Valiokunta pitää perusteltuna, että tunnusomaisten makujen ja tuoksujen kieltä laajennetaan, ja puoltaa tupakkalakiin ehdotettujen muutosten hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 304/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö StVM 40/2022 vp

Helsingissä 18.1.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen